

کتاب



کشارکاری

کتابخانه
موزه
مجلس
تهران

کتابخانه
موزه
مجلس
تهران

آقامیر نصیرخان

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمیء

بلوچی اکیڈمی - صحرہ
قلات پرنٹنگ پریس - طوٹہ

۱۹۸۰ء

یک ہزار

محمدعارف

چھاپ کنوچ

چھاپ جاہ

سری وار

یکو

پہا

کتابت

نہ لکھی جاتی

کشارکاری

دنیا ۽ تہا کشارکاری۔ انسانان زندمانی ۽ داتا باز زورمی انت۔ پرچیکہ
 دنیا ۽ انسان ہے کشارکاری ۽ پیداوار ۽ سرائزندگ انت۔ اگر دنیا ۽ تہا کشارکاری
 موتینت تہ دنیا ۽ تہا انسان آبادی اگرد باز بوت نہ کورت۔ دنیا ۽ تہا
 باز کم انسان زندمان گوزیننت۔ کشارکاری ۽ باروا چیزے زانگ ۽ سربیا
 ات چاران کہ موجودگیں دنیا ۽ تہا کشارکاری ۽ کسب ۽ انسان پرچے
 زرت۔ آہی سوب ہے اتنت۔ او انسان ۽ دیم رومی ۽ سرائکشارکاری ہے
 ش دور دات۔ ادکشارکاری ۽ سوب ۽ انسان آبادی چہ ہم گیشتر بوت۔
 داجہ خدا لے گل زمین ۽ ودی کنکا باز رند حضرت آدم ۽ پیدا کورت کہ
 نیا ۽ درائیں انسانان ڈاڈا انت آچایا رند آن زال بی بی حوا ۽ پیدا کورت لے
 ر ۽ انسان ۽ پیدا بیگ بنا بوت۔ او انسان آبادی گل زمین ۽ سرائودان بوت
 ت۔ سائس دان گشت۔ کہ اے ڈگار دکتے ودی بوت تہ ہی زمین ۽ سرا
 بہ ہم اتنت۔ کہ ش آن کاہ سوزگ پیدا بوتنت۔ کہ پدا درچک ۽ سورت

و رستت من بوت انت . وہے انسان و اے گل زمین و سراپا دایر لرت :
 آئی وق گشن و تو سینگا ہے گاہ و بزرگ وارت انت . یا جنگل و میوہ داری
 در چکانی میوگان وارتنت یا کوہ و جہول تہا ساہمان شکار کرتنت . آیانی گوشت
 و مانگ و وارتنت . مزنیں وکتے انسان ہے ڈول و وق زند و گوارینت رند و
 انسانانی تہا گیشتر سرچس پیدا برت . آ اس ہ روک کنگ و ماترا اہابانی جوڑ
 کنگ و ڈول و ورتنت . پرچید گون آیان ساہ واران شکار پہ اسان بوت کتنت
 ہے ورت انسانانی آبادی گیشتر بیان بوت . گاہ و بزرگ آیان گزارہ و کنگ نہ
 کرت . یا شکار و گوشت آیان سیر کرت زکرت . انسان وق زندگ دارگ
 و ناترا لاپ سیری یے و اتا وگہ راہنبدانی شواہز و بنا کرت . پرچیکہ کرت
 و گزارہ آیان ہے مالوم دار کرت . کہ زمین و سرا ہور بیت . رندا گاہ و
 برچ رونت . ڈگار بہر بیت . انسان پار رات کہ اگر آ ہے آپ و گردوار
 کنت . او ڈغارے و سرا بہ برنت . برم وینت آ برم ورت . شرتر لاپ
 سیر بنت . انسان و لاپ سیر کنگ و سکین کشار کاری و کسب و سوب
 بوت . اے ڈول و دنیا یے تہا کشار کاری یے وود بنا بوت . کہ تن مروچی ہ
 روی کنان انت . سری گشان و یک وگنے یے انسان کنت و کشار و بنا کرتنت

ہما ونگ بیے کیر و گور ۽ نلک کہ دیتنت ۔ آہم ہے کسب ۽ بنا کرتنت ۔
 او کشت دکشار ۽ انکل او ڈولاں ہیل کرتنت ۔ ہے وڑا وراہیں دنیا بیے
 تھا ۔ انسانانی تھا ۔ کشت و کشار رواج گپت ۔ او انسان و تارا زندگی دارگ
 ۽ خاترا وق ورون ۽ پیدا کنگ ۽ داستا ۔ دان و کشار ۽ بنا کرتنت ۔ او ہے
 کشار کاری انسان ۽ دیم روی بیے سوب بوت ۔

کشار ۽ تھا از باب وساہ دارانی کارمزی

انسان ۽ تھا کہ سرپی گیشتر بوان بوت ۔ آتہیات کرت کہ دنیا
 بیے تھا ۔ درگان تھا موسم ۽ ہم فرک است ۔ باز ہند گرم انت باز
 با سرد انت ۔ باز درگان موسم نہ باز گرم نہ باز سارت انت ۔ پیشا
 آے اندازہ ۽ بقنت کہ غلہ ۔ سا ۔ ڈرت ۔ پریش ۔ باجبری ۔ برنج ۔ کل
 دان ۽ وڑانت ۔ ایشان روم کھام موسم و آب و ہوا بیے تھا شرتر
 بوت کنت ۔ ہما درگان تھا ۔ ہادان و کشار ۽ بنا کرتنت ۔ دنیا ۽ ہر
 حتب ۽ کہ آپ استت ۔ انسان ۔ کشت و کشار ۽ شر و کرتنت ۔ چونکہ دریانی
 کروگری زمینانی سرا ۔ کوہ تی و کوچانی تھا ۔ چشمہ وکانی و چکلانی سرا ۔ پرا

انسان دلیت کہ ہور کہ گواریت۔ آہنی آپ زیان روت گار بیت۔ آ لے
 دمگان کہ کہ ہستی ملک اتنت اوا دریاب و چٹنگ نہ اتنت۔ کورانی دامن
 و شیوگان بند بستنت۔ ہور ہ موسم ء ہور ء آپ کورانی تھا زیان بہنت
 بلکن ہے بنانی تھا پرخ بوتنت۔ او ہے آپ ء نمب ء سرا منلوک بنانی
 تھا کشار ء بنا کرت۔ او اش خدان آپ ء اے وڑ فائیدہ زرتنت۔ پرا
 انسان اے پرخ ء سر حال بوت۔ کہ آوقی کشار کاری ء موسمانی سرا بہر
 کرت کہ اے موسم ء ہے کشار بوت کنت۔ او آ موسم ء آ کشار بوت
 کنت۔ کشار کاری ء پ زوق او مزین ڈغارانی کشار گنگ ء و استا
 ساہ داران کار مرز کرتنت۔ بخ نگار ء جوڑ کرتنت۔ او انجو دگر دوری
 کشت و کشار ء اسباب جوڑ کرتنت۔ تاکے کشار کاری ء کار پ ہلاک دیا
 بروت۔ فصل ء زورگ ء تھا آسان پیدا بیت۔

کشار کاری ء نوکیں ربیدگ

چے زمانہ ء بگرے تن نوزدہمی سدی ء آخری دور ء کشت و کشار
 وڑ و ڈول ء تھا غامیس فرک ء پیدا بنوگت۔ آہی حالت یک ڈول ات بڑاں
 کشت و کشار ء اسباب۔ او کشار ء رنگ وہیم۔ ہا کہنیں ڈولان بیان

آیان ات . کشار و متلب ہمیش ات . کہ زمین و لنگار کنگ . قوم شانگ
 و آپ دیگ ات . موجودگیں دیم روکیں دنیا کشار کاری یے کش و پناداں
 باز دراج و پراج کرتے . کشار کاری یے نوکیں مشینی اسباب جوڑ کرتے ڈوڑیں
 کد مائنتے . کشارانی پہ نادراجی و رنگ رنگیں دارو درمان جوڑ کرتے . تہاں کہ گوں
 ہے درمانان . کشاران شہ ناجوڑی و رکھینگ بہیت . کشار و برم و زبان
 و رسیت . موجودگیں دور و کشار کاری و سائنسی علمانی برد و آوار کرتگنت .
 کشار کاری سائنسی علم یے
 زانگ بیت . آہی زانت . دانگ جابانی تہا بجائیگ بیت . ملک و تہا
 کشار کاری و کالج جتا اڈ کنگ بڑگنت . کہ انا تہا کشار کاری یے علم
 داینگ بیت . کشار کاری یے علم و سراپٹ و پول بیگا انت . کشار کاری
 نوک نوکیں . راہبند در کنگ انت . کشار کاری و پو انسانی خدمت و جا
 و مشینی اسبابان اش خدمت گرگ بیگا انت . کشار کاری و پو مشینی
 اسباب کار مرد بیگا انت . پیشی زمانہ و کشار کاری . ایو کا زمین و آپ
 دیگ . لنگار کنگ . تھم و شانگ . او کشار و روم و خیال داری فصل و
 تیار بیگ . او آہی رون و زورگ و کشار کاری خیال کرتنت مگ جوڑیں

دیم روکیں دنیا یے تھا۔ کشار کاری یے پناد باز پراخ و شابت گگ
 بوٹے۔ دان ۽ پیدا کنگ۔ تباخ ۽ کشار کنگ۔ وڑوئیں نیوہ و میوہ پیدا
 کنگ۔ سوزی پیدا کنگ۔ ساہ دار نساگ۔ شیر پیدا کنگ۔ انسانانی
 حاجتاں پہ اش گوکھ و پسان گوشت ۽ پیداوار حاصل کنگ۔ کشار کاری
 اذنان تہا مرغ بانی کنگ۔ آیان اش گوشت و ہیکان فائیدہ زورگ۔ باساہ
 کر سل اش انسانانی حاجتاں پکار بینت۔ اورک او خرگوش ۽ ڈولیں ساہ
 آیان دارگ۔ او سل پیدا کنگ۔ اسے درائیں کاروبار کشار کاری ۽ تہا آوار
 کنگ بوگنت۔ ہے وڑو ۽ بیگ ۽ بگسگ دارگ۔ آچایاں شہر دست
 ارگ۔ ہم کشار کاری یے تہا کیت۔ پیشی زمانہ ۽ گوگاں گون ڈکاران
 لنگار کرتزت۔ گوک روچ ۽ اش یک دو اپکڑ ۽ گیشتر زمین لنگار کرت کرت۔
 وکتے کہ انسان سائس ۽ کال ۽ دربرت۔ آپ لنگار ۽ مشن ۽ جوڑ کرت
 کہ آیا ٹریکٹر گشت۔ میسنی تاکت باز زوراک انت۔ ٹریکٹر روچ ۽ پنجاہ ایکڑ
 زمین ۽ لنگار کرت کنت۔ پرچیکہ مشن دم نہ بارت۔ کار باز کرت کنت۔
 گیشتر وگار آباد بوٹ کنت۔ انچو فسلاں زوراک کنگ ۽ پہ سائس کہ جوڑ
 کنگ بوٹے۔ کہ آچایان شاگ ۽ فصل زوراک پیداوار دنت۔ زمینان آپ دیگ

ۛ وڑ وڑیں وسیہ درنگ بوتگنت ۔ چاہانی سرا یٹوب ویں ۔ جنگ بوتگنت ۔
 ہا اند ۔ کہ ادا آپ نیست ۔ ہے مشینانی وسیہ ۛ آپ اش زمین ۛ چیرا ۔ بڑنا
 آرگ بیت ۔ ڈغاران دیگ بیت ۔ او کشار کنگ بیت ۔ اے زرا سائمنس
 ۛ برکت انت ۔ آپ در کنگ ۛ مشین دو تاکت ۛ سرا چلنت ۔ ہا اندان
 کہ گروک ر بھلی است اے آپ ۛ در کنگ ۛ مشین ۔ گروک ۛ تاکت ۛ سرا
 چلنت ۔ ہا جاہان کہ گروک بجھائینگ ۛ بندوبوج نہ انت ۔ ادا گوں نیل ۛ
 اے مشین چلنت ۔ اے وکت ۛ دنیا ۛ تھا ۔ دستی کشار کاری یے جا ۛ مشینی
 کشار کاری گیرگا انت ۔ بکن دیم روکیں ملکانی تھا ۔ گتہ اے وکت ۛ امریکہ
 دنیا ۛ دیم روکیں ملکانی تھا مشینی کشار کاری ۛ تھا ۔ کل آن اش سرات
 او دیا انت ۔ دگر دنیا ۛ و استا یک ماشے انت ۔

کشار کاری زندگی وڑ

۱۷) مزن پہنادیں کشار کاری (۲) گونڈ پہنادیں کشار کاری ۔ مزن پہنادیں
 کشار کاری ، ہا کشار کاری دگشت ۔ ہر سال زکیں ڈغارانی سرا کشار کنگ بیت
 اے وڑیں کشار کاری ہا ملکانی تھا بیت کہ ادا ڈغار بے کچ باز انت ۔
 چرش کہ کینڈا ۔ آسٹریلیا ۔ روس ۔ برما ۔ اے ملکانی تھا ڈغار باز انت ۔ ہے

ناترا۔ ہر سال کشار کار۔ نوکیں ڈغار ۽ سرا۔ کشار کنت۔ پرچیکہ اے
 مکان تھا۔ انسان آبادی ہم کم انت۔ آبادی ۽ حساب ۽ ڈغار باز گیشتر انت
 ادا مخلوک۔ مزن پنادیں کشار کاری ۽ سرا کار بند انت۔ آیان ڈغار ۽
 شوباز ۽ حاجت نہ انت۔ بے کشاریں ڈگار ۽ آسانی دست کپیت۔

وگہ ملکانی کشار کاری

گوند پنادیں کشار کاری۔ ہا مانی تھا بیت۔ کہ ادا اولسی آبادی باز
 زیات انت۔ ڈغار کنگ انت۔ اے ردا دنیا یے اے ملک کانیت۔
 پاکستان۔ ہندوستان۔ چین۔ ڈنارک۔ بنگو دیش۔ اے ملک ۽ مخلوک۔ ہما
 کہیں ڈغار ۽ وار وار ۽ کشت۔ باز جہد کنت۔ پرچیکہ۔ کہ یکیں ڈغار ۽
 ہر بر کشار ۽ چیرا آرگ بیت۔ تہ آہی روم ۽ بود کثیت۔ آجوان فضل
 دنت۔ نسلے بنزور بیت۔ کشار کار ۽ ہر وار آہی تھا۔ کہ۔ گیہک ٹوٹیت۔
 تاکہ زمین تاکت پیدا بکنت۔ اوشری زوراکیں فصل بدنت۔ کشار کار ۽
 نستان بیت۔ آہی گزارہ ۽ تیگ آیا فصل برسیت۔ مٹی ملک پاکستان کشاری
 ملے انت۔ پرچیکہ آہی گیشتر اولسی آبادی ۽ گزارہ کشار کاری ۽ سرا انت۔
 پاکستان ۽ مردم گیشتر ۽ کلگ دوستیان تنہا ننگت۔ کشت ۽ کشار ۽ کبہ ۽

کنت - اوسى آبادى و سدر و تها بفساد و پرخ کلگانى تها ماه مندر انت پيشا
 کشاركارى مسى مک و تها - مسى مال آجرى و سراسر زمين اثرى داريت - پکتان
 و مک و درامى دمگانى کشارى دوفار یک و دونه انت - زوداکى يه ردا جتا جتا
 انت - اش کل آن شترى دوفار پنباب و دگ و انت - چه آن رند - سندر
 و دگ و زمين انت - پدچکيه اسے بندان تها - از کم کار و گون زمين شريں پيو
 ديت - سيسى نهر و - سوبه سرمد و دوفار کانت - چارى نهر و بلوچستان و دگ و
 دوفار انت - پيشا بلوچستان و دگ و تها کشاركارى باز خيالدارى لويت - پدچکيه
 اسے دگ و دوفار دونهک انت - ریکتان انت - بے کائى پٹ و دغیر انت
 اسے وريں دوفاران سراسرمان که باز دگوش دگى نبره - کشاركارى سیت مند بوت
 نہ کنت - دوى دکھائى گپ - بلوچستان و دگ و ايش انت که ادا آپ و
 کم بوت انت - کشاركارى هها ملک و پ زبرى بوت کنت که ادا آپ بازيت -

بلوچستان و کشاركارى

بلوچستان و دگ و کل سى تک ايکڑ زمين انجوشين است که آسى سرا
 کشاركارى پد شري بوت نہ کنت - بے موجود هين دکت و - يانزده تک دسى بزر
 ايکڑ و سراسر بيگا انت - پش پکتگين نونزده تک ايکڑ دوفار انجو ويران کپوک

انت - آبی سوب بلوچستان ۽ تها آپ ۽ کم بوتی او دستہ نہ کپک انت، بلوچستان
 ۽ دگ ۽ کشاری ڈغار در رنگ ۽ انت -

۱۷ سیاہ آبیں ڈغار - ۲ - خشکارگیں ڈغار (۱) سیاہ آبیں ڈغار ہما ڈغار انت
 کہ آبیان آبادی اش کاریز دکوڑجو یا چشمگانی آپ ۽ بنت - چوشیں سیاہ آبیں
 ڈغار بلوچستان ۽ باز کم انت ۲ - دومی وڑی ڈغار خشکارگ انت - خشکارگیں
 ڈغار پدا در ڈولگی انت - یک وڑ ۽ ہما ڈغار انت کہ کوٹانی شیوکان دیا
 انت - ایٹان سرا مخلوک بند بندیت - دکتے کہ کوٹانی سرا ہور بیت - ہور ۽ آپ
 چہ ہے شیوکان - بند ۽ تها تیج بیت - او بند آپ دارت - مخلوک سرانے کشار
 کنت - دومی ڈول ۽ ہما خشکار وہ بند انت کہ کوران کرکان سرا بندوک انت - چے
 کور ۽ گوز کشت - او دہائے بندے تها سک دینت - دکتے کہ ہور بیت -
 کور ۽ تها نک آپ کیت - چہ ہے جو ۽ کہ گوز گشتے آپ کیت - او بند
 ۽ پُر کنت - ہے وڑ درائیں بند - کور ۽ کرک ۽ آپ ورنٹ - او زندا تها اش
 کشار بیت - اسے ڈولیں ڈغار - بلوچستان ۽ ہے جکج باز انت - بلوچستان ۽ گیشتر
 ڈغار خشکارگ انت - آب دہوا ۽ کشار ۽ سرا مزین اثرے بیت -
 بلوچستان ۽ دگ - آب دہوا او موسم ۽ حساب ۽ - پنج ہرانی تها بشخ انت -

پرچیکہ دمگان ہرزیا و جہلی اش زرا - موسم ء تھا فزک پیدا کنت - اگہ ہندے
 اش رزا ہرزانت - تہ آہی موسم سارت بیت - سارتیں موسم ء جنس ادا
 پیدا بوت کنت - زن ما بلوچستان ء تھا - پنخ وڑیں موسمی دمگان بیان ء کمن
 ادوق شرف منیریں والوکان اے پیش داران ہر اے دمگان تھا - آیانی موسم
 و آپ رہو ایے روء چے وڑیں کشار بیت -

زرع اش تن ۵۰۰ اف ہرزیں

ہند - اولی درجہ

بلوچستان ء تہاب گوری دگ کچی ء دگ سیبی
 ء میدان - بے درہیے ہندانی تھا کانت - اے دمگان تھا گرمی باز بیت - رستان
 ء موسم باز سردنہ بیت - اے ہندانی تھا فلد - زرت - برنج - جانو - سرے
 کر پاس شکر کانڈیل - تباخ - کئی بوت کنت - میوہ داریں اے درخت پیدا
 بوت کنت - بیر - کنر - امب - خرما - کوپا - پتیا - نارنج - او لیمو - اے
 وکت ء بلوچستان ء تھا کران ء دگ - پہ وقی خرماگ ء پیداوار ء باز
 نامدار انت - اداسی و پل ذات ء خرما پیدا بیت - کران ء تھا کشت
 کشار ء تھا - گیشتر آمدنی اش خرما ء مخلوک ء رسیت - کران ء ڈنار پہ خرما
 کشار ء جرائیں بوم ء داریت - اگہ چے کچی او سیبی یے علاقہانی آب دہوا -

مکران و اول ذات گم اے ہندان تھا۔ خرما اے رڈ روم نہ کنت۔ ہجر
 مکران و تھا کنت۔ کھی او سیبی یے دمگان زرت۔ بانو۔ سرے از جوار
 پیدا وار دنت۔ اے ہا ہے مردمان سیت مدنی فصل خرما یے باد زرت
 بانو و سرے انت۔

دومی درجہ

درء اش تن سے ہزار فرٹ = بدچکان و اے دمگان آب و ہوا ہے
 بڑی ہند۔ دومی درجہ و تھا کنت۔ والبنین۔ پھر پنجگ

ہرمان۔ بارکان۔ اے جان تھا تیرس و تھا گنی بیت۔ گم درجہ اش
 فادن ہیٹ و دیمان گزیت۔ زمستان و باز دکت آپ بیت۔ اے کوچکا
 تھا جا ہے کہ آپ و ڈنار بیت۔ نارنج۔ مانا۔ میبو۔ گریب فرٹ۔ واکا
 خرما۔ انیسر۔ انگور۔ سون۔ سفار۔ نانپاتی یے میوہ داری درخت بیت
 مکران و علاقہ شری ذات و خرما۔ پنجگور و پیدا بیت۔ اپج
 میوہ داری درچکان ابید۔ غلہ۔ ما۔ زرت۔ کند۔ برنج و فصل
 آب و ہوا و تھا پیدا بوت کنت۔ داغگ سوزی ٹاٹر، بناگ۔ داغگ
 کوسچ۔ ہم پیدا بیت۔

سیسی درجہ

زرع ایش تن چار ہزار پنچسہدف
برزیں ہند۔

سیسی درجہ و تھا ہا کوپگ و دگ
کانیت کہ آیان بززی ایش زر

چار ہزار پنچسہدف انت۔ بلچتان و اے دگ۔ بے درجہ یہ تھا
کانیت۔ نوشکی۔ ڈکی۔ زرت سنڈین چن۔ کھوسٹ۔ حنڈار۔ اے
علاقہ گرماگ و تھا گرم بنت۔ بے گرمی و درجہ ایش ۱۰۵ درجہ فارن ہیٹ
و برز نہ روت۔ زمستان و سردی ہم جہان بیت۔ گاہے گاہے۔ کہ زمستان
زوراک بیت۔ برف ہم کپیت۔ بے ہر دکت نہ۔ اے درمکان میوہ و
پیداوار ایش انت۔ اے میوہ داریں درخت ادا پیدا بنت۔ انجیر۔ انار
بادام۔ پستہ۔ انگور۔ زردالو۔ سوف۔ نازپاتی۔ شفتالو۔ اے آب دہا
و تھا۔ اے فصل پیدا بنت۔ گندیم۔ سا۔ زرت۔ کئی۔ پالیز۔ منگ۔ ماش۔
آلو۔ آپے۔ فلاں ابید۔ درائیں وڑیں سوزی ہم پیدا ہینت۔ ایسے آب
ہوا و تھا۔ بہریں مرتج باز جہان پیدا بیت۔ اے آب و ہوا و تھا ڈھانڈ
بے پالیز و ہوم داریت۔ ڈکی او نوشکی و پالیز پیداوار گیشتر دینت۔ گلو یا
دش باز دوش و تام دار ہینت۔ انار ہم ہے آب و ہوا و تھا باز جہان

بیت۔

چارمی درجہ

زرع و آتش تن شش ہزار = اے بُرزی و دماگ سارتیں دگ زاگ۔ بنت۔
 فٹ و بُرزی ہند | بلوچستان و اے کوچگ بنے درجہ یے ہس

کایت مستونگ۔ کوٹہ۔ سناری۔ پیسینڈ۔ گلستان پٹنگ۔ قلعہ سیف اللہ۔
 لورالائی۔ اے دماگنی آب و ہوا۔ گرماگ و موسم و باز گرم نہ بنت۔ گرماگ
 و تھا گرمی یے درجہ آتش ہڈگ و تک۔ جہل کسیت۔ زمستان و برف گواہ
 باز بیت۔ بہار گاہے موسم و۔ تن اپریل و ماہ و سارتیں گوات و کٹنگ و ٹرس
 است۔ ہے سوب و اے دماگنی تھا۔ ہر دکت۔ سارتیں گوات و آتش کٹنگ
 و بادام و فصل زبان بیت۔ پرچیکہ بادام فزوری یے ماہ و پئی کنت الے
 دماگنی تھا۔ میوہ داریں اے درخت پیدا بنت۔ سوت۔ پلم۔ شفا لہ چری
 زرد آلو۔ ناز پاتی۔ پستہ۔ بادام۔ و اے فصل پیدا بنت۔ غلہ۔ سا اہست
 تباغ۔ آلو۔ پیاز۔ زیرہ۔ پالیز۔ اوگر میں موسم و سوزی ہم پیدا جینٹ۔
 پچھی درجہ

زرع و آتش تن ہفت ہزار
 فٹ و بُرزی ہند

بلوچستان و اے پرک و بُرزی اُند۔ ایش انت

زیارت مسلم باغ - کان مہترائی - قہہ اچکڑی - قہہ کاکڑی - بنہ او اورگ
 دنگان تھا - گرماگ و موسم ہاروش انت - گرمی یہ درجہ اش ۱۰ فان ہیٹ
 ہارگریٹ - زمستان و سردی ہارمخت بیت او اے دنگان
 سردی تن بہت ہشت ماہ و مائیت - اے دنگان تھا ہم اپریل
 ہار دکت سارتیں گوات کشت - کہ آہی سوب و سخ بادام و
 جنت - پرچیکہ بادام انوشیں درختے انت کہ بہارگاد و اش کھان
 پیل کنت - اے دنگان تھا - سوف - چیری - شفاو - زردآلو - نارپانی
 ہار ہار جوان بیت - اے دنگ و دغار پ سوف - چیری و بوم داریت -
 سوف ہار جوان بیت - دگہ فصل ہم بنت - فلہ - پیاز - آلو - جڑ - اسپت
 بتان و سارتیں دنگان فصل ہار جوان و نامدار انت - پرچیکہ سارتیں دنگان یو
 دان بیت - ہار بیت - تمام دارومزہ داربیت - سارتیں دنگان میوہ اش
 دگہ دنگان میوگان ہار جوان بنت - سارتیں دنگان دوی زہ پیدا کنوکیں
 آلو - پیاز - پالیز - او ٹماٹر انت - ہار دکت و کہ ادا آلو - پیاز - پالیز
 ٹماٹر دوی بیت ملکہ دگہ دنگان تھا اے جہانی پیداوار نہ بیت -
 اے جہانی بہا زیات بیت - او کشارکاران ہار زہ رسیت - او

آمدنی آتش باز بیت -

بلوچستان ۽ ڪشارڪاري ۽ دمگان اسي حال آنتت ڪه مابيان ڪرڻن بلوچ
۽ سارتمين - گرمين او باز گرمين دمگ آنتت - او هجي خاترا - ملڪ ۽
دسارتمين دوئين جنس ادا پيدا بيت - بلوچستان ۽ تنها ڪشارڪاري
۽ آپ ۽ باذڪي انت - اگ - آپ ۽ کم بوتي دور بيت ۽ بلوچستان ۽ ڪشاري ۽
باز زيات و بے پرڪ بيت - ڪه آ دق حاجان پوزو گنگ ۽ رند - زياتين پيداوار
ملڪ ۽ دومي بهراں ديم دات ڪنت -

ڪشارڪاري ۽ رابهند

ڪشارڪاري ۽ پنڃ باز المي اين اصول آنتت - ڪه ڪشار ڪار هر وخت
ڪار مرد گنگ ۽ خيال ۽ بداريت - پرچڪيه موجودگين سائيسي دور ۽ ڪشارڪاري
اڄي اصول آتش مزنيں پٿر و پول و چڪاس ۽ رند اير گنگ بولگنت - آپ
اسول ايش آنتت - (۱) ڏڪار ۽ تياري (۲) شري قوم - (۳) ڪه ڪه ڪار
گنگ (۴) ڪشار ۽ آتش نادرامى ۽ رکينگ - (۵) آپ -

(۱) - ڏڪاريه تياري - وڪت ڪه ڪشارڪار ڏڪار ۽ تنها ڪشار ۽ زنت ۽ ڪه
آجا ڪشار ۽ زمين ۽ جوڙ ڪنت - پيرا آپ دنتي غب ڪه ڪشڪ بيت

- لکار کنتے - درائیں دت ردوی گاہ و بوڑاں اش زمین
 در کنت - اور فل و کشار و دکت و سرا کنت - پرچیکہ ہر فل و کشار و دکت
 بت - اگر فل اش دق دکت و پیر یارند تر کشار کنگ بیت تہ آجان پیداوار
 دت - ہے سوب و اے گپ المی انت کہ فل دق دکتے سرا کشار کنگ بیت
 سے درائیں تیاری و رند زمین شری پیداوار و دات کنت -

۱۲ شریں نج - نسلان کشار کنگ و پے اے زوری انت کہ نج شری
 بہیت - پرچیکہ اگر فل و قوم جوان نہ ات تہ کشار و اش جوائیں پیلو
 و حاصل بوڑہ کنت - اسلیں قوم کہ کشار بیت - گدا فل و پیداوار گیشتر
 بیت -

۱۳ کدانی کار مرد کنگ - کشاری فل و زوراک کہ کنت - موجودگیں مائنی
 دور و ملکی کہ و اش ابید - وگہ کیماں کد ہم جوڑ کنگ بوٹگنت - بے
 اے دگلوش المی انت کہ ہے کد و گیگ و دکت و - زمین و کج
 و کد گیگ بہیت - پرچیکہ اگر کیماں کد بے کج و کیل و کشاری ڈفار
 و تھا شنگ بوت تو کشا سچیت زیان بیت - پیداوار نہ دت - کج
 و کیل و گوں کہ ڈفار و تھا کد گیگ - بیت فل و زوراک کنت - پیداوار

عزایات کنت۔ پیشا پیداوار و گیشتری و پے کد زوری چیزے انت۔
 (۴) کشارعوش ناداہی و رکھینگ۔ پیشی زمانہ و۔ کہ فلان
 اوراومی گپت۔ آیاں زیان کرت۔ مخلوک آیانی رکھینگ و الاج و
 زانت آیانی فصل نشان بوت۔ مگگوں دنیا یے ویم روی و سانس
 پک و دیماشتا کہ اکشارکاری فسلانی درانیں نادراہمیانی بارگ و بارگ
 کرسنت۔ اد آیانی دستارالاج و کرسنت۔ پیشا موجودگیں دور و ہر
 و نادراہمی و الاج استنت۔ کشارکار دیت کہ آبی کشار و ناجوری
 آبا وکت و کشارکاری یے ادارہ و حال بدنت۔ او درمان شانگ و بند
 و بکت فصل و اش ناداہی و ب رکھینگت۔

۵۔ آپ۔ کشار و دہ و سراپ الہی انت۔ اگان کشار و باپوری
 اور دہ و سراپ زرت۔ درمیں کرگیں کارے بے پاندگ بنت
 اسے کشارکاری یے زوری ایں امور اتنت کہ بیان گنگ بوتنت۔
 ما کشارکاری یے کدان بارگ و چیزے حال بیان کنن۔

کد

ہا کیمیاں چیز کہ سبزگانی ورون و پے با۔ زوری چیز انت آیاں۔

تھا۔ شیخ کرتگنت۔

(۱۱)۔ اولہ (ہس) اے بہرہ تھا۔ کاربن۔ ٹائیڈروجن۔ آکسیجن انت پوزگ
اے ہر سیں چیزان اش گرات و آپ و حاصل کنت

(۱۲)۔ دومہ (ہس) اے بہرہ بنا۔ ٹائیڈروجن۔ فاسفورس۔ پروٹاش اور انت
سنگ و اے چیزان پ و قی روم و باز حاجت انت۔

(۱۳)۔ سیمہ (ہس) اے بہرہ تھا۔ کیلشیم۔ میگنیشیم۔ از گوکرت۔ اور انت۔
اے چیزان ہم سوزگ و زکرت انت۔ بے ایشان دی ہرانی مکابلہ
کم کاس و زکرت کمیت

(۱۴)۔ چارمہ (ہس)۔ اسن۔ رود۔ جت۔ مینگیز۔ بوران۔ مولیڈنیم۔
کلورین۔ ایش ہم انچوشیں کیماں چیز انت۔ کہ سوزگ و پ و قی روم و
ایشانی ہم زکرت کمیت۔

ایش انت کیماں چیزے کہ فلان روم و آیانی زکرت کمیت۔
اے کیماں چیزان کہ شکل و ڈغارانی تھا مان کنت۔ کہ آفس و زوراک
کنت۔ فصل چارک بیت، برم باز دنت۔ پیدا وار گیشتر بیت۔

زن ماقدانی ذاتانی بیان و کنہ بکہ کہ چنت وڑے بیت۔ کہے سے

نوند انت یا ذات انت - (۱) اول وڑ و مکلی کہ گشت (۲) دومی وڑ و ہنری کہ
گشت

۳ - سیمی وڑ و جڑ کرگیس کہ ہم ہاگنت -

(۱) ملکہ کد = کڈرتی کہ - ہا کہ انت کہ اش ساداران لڈو سگن و دست ہیت

اسپ - عر - لگ - ہی - بڑ - اشتریے لڈو چسہنی - کہ سے کار و دنت ہے کہ

کہ اش ساداران دست ہیت - ایسا کڈرتی کہ گشت - کڈرتی کہ دگہ ہازی

کہان ہم گشت - ساداران ہان اش کہ کہ جڑ بیت آ ہم کڈرتی کہ گشت بیت

سنگیس پن و بوع و گاد و ریم کہ کہ و سورت و کار مرد بیت - اسے وڑ و کہ

کہ ہم کڈرتی گشت - ہزاں ہا دانیس کہ کہ اش ساداران لڈو - ہڈ - خون اور دنت

و ہر پانی ہان حاصل ہیت - کڈرتی کہ گشت بیت -

(۲) صبری کد - اسے ہا کہ انت کہ اش سوزہ و حاصل بیت - ہیزے کاہ

انت کہ نما جانانی دون ہے و اسٹا کشاد کنگ بنت - ہے کاہ ہان روزگان ہا

ہے اثر است - کہ ہا ڈفار سے ہا کہ کشاد بنت - اپن آئی رند - ہا ڈفار

دومی کشاد و ہا کہ نہ ہویت - ہے ہج و ڈواک بیت کہ دومی فصل و داستا

ہے ڈفار و کد گبگ و حاجت نہ ہیت - اسے کا ہان ہم ایش انت -

گوارہ جنت۔ اپنت برسیم۔ شفتل۔ پے حاترا ایشان بنزی کہ گشت۔ کہ آپیشانی
 کشار ع ڈغارے ۽ تھا و تا و ت زوراک پیدا بیت۔ ہے ڈغار پہ نوکیں کشار ۽ پوج رنگے
 کہ نہ لویت۔ رومی یک و ت روویں بوٹویے بلوچستان ۽ درمکان تھا پیدا بیت۔
 کہ آیا موہنڈک گشت۔ ایشا ملوک رون کنت۔ خشک کنت۔ ڈغارانی تھا
 کہے۔ جاؤ کار مرد کنت۔ او اے وڑ موہنڈک کہ ۽ کار ۽ دنت۔ پینشا ایشا ہم
 بنزی کہ گشت۔

۳۔ جوڑ کر تگیں کہ۔ جوڑ کر تگیں کہ۔ ہما کہ ۽ گشت۔ کہ سائنی
 اسوان سرا جوڑ کنگ بیت۔ او ایشی کار جا استنت کہ ادا ہے کہ جوڑ
 بیت۔ اے کہ ۽ جوڑ کنگ ۽ حاجت پہ اے حاترا پیدا بورت کہ کشار کاری
 ۽ تھا دنیا باز دیم رومی کُرت۔ کُرتی کہ۔ یا بنزی کہ۔ کشار کارانی
 حاجتاں پور کنگ نہ کُرت۔ آخر سائس زانت ہے پٹ و پول ۽ بنا
 کرتنت کہ جوڑ کر تگیں کہ تان کہ کار مرد نہ بوتہ کشار کارانی گذر پلو نہ
 بیت۔ سائس دان کہ جوڑ کرتنت کہ آیا (بجازی کہ) یا جوڑ کر تگیں کہ
 گشت۔ اے وکت ۽ دنیا ہے تھا گیشتر ملوک کہ کشار کاری کنت۔ ہے
 جوڑ کر تگیں کہ ۽ کار مرد کنت۔ ایشی ہم اثر اپنشا انت۔ چو کہ کُرتی کہ

یا بیزی کد و بیت۔ جوڑ کر تگیں کد و فایده ہمیش انت کہ بازار و تھا پہ
 بہا ہر دکت ریت۔ یہ ہر فصل و جوڑ کر تگیں کہ ریت۔ دکتے سرا فصل و
 بہا گیگ بیت۔ کڈرتی کدے اش شوباز نگ و خوارانی و کشاکش پخت
 جوڑ کر تگیں کدان نام ایض انت۔ امونیم سلفیت۔ سونیم نائٹریٹ۔ اوریا
 امونیم فاسیفٹ۔ سپر فاسیفٹ۔ ٹریپل سپر فاسیفٹ۔ پوٹاشیم کلورائیڈ پوٹاشیم
 سلفیت۔ پوٹاشیم نائٹریٹ۔ لے کد پہ ہر دویں فلانی زوراک و کار مرد بوت کنت۔
 لے کہ فصل و روہنگ و پتال تاکت دنت۔ فصل و مانندانی روم و درتت۔
 دم او ٹر و پاشنگ و پھنگ و تھا کک دنت۔ اش پاشنگ و اید لے کہ
 فلانی بزم و تھا تام و شیر کنی پیدا کنت۔ اے جوڑ کر تگیں کدان تھا لے بہیں
 کیماں چیز بنت۔ نائٹروجن۔ فاسورس۔ پوٹاش۔ اے ہر بہیں کیماں چیز۔ فلانی
 سرا اثر کنت۔ او آیان جوان کنت۔ نائٹروجن۔ کشاکش مانند۔ پین۔ پین و بزم
 و تاکت مند کنت و آہی روم گیشتریت۔ فصل رویت۔ بزم بیت۔ پین کنت۔
 ٹر باز کنت۔

فاسورسٹر۔ بزم۔ قوم و رنگ جگ و ہا کک دنت۔ قوم زوت رنگ
 جنت۔ پینج نہ بیت۔ قوم کہ روہنگ جت۔ چوٹک جت۔ در کپیت۔ اوہے ڈول

ء کہ کشار رُست مزن بُوت - برُم باز کنت - فصل ۶ کہ برُم باز بُوت - پیداوار
گیشتر بیت -

پوشا تھے = اے یکمیال بہر - فصل ۶ ثنا شیر کنی پیدا کنت - برُم ۶ تھا - شیرہ
پیدا کنت - کہ آچاہی سوب ۶ فصل ۶ ثر - دش و شیرہ دار بیت -

کُرتی کہ ۶ تیار کنگ ۶ وڑ = کُرتی کہ اے ڈول ۶ تیار بیت - کشار
کاران ۶ گوک دیس بیت - گڑ آیان بید انت - کہ دتی حریبی یے نزدیک
کھڑے بجننت - کہ دراجی یے کم تاکم ۲۵ فٹ او پناد ۶ ۵ فٹ - جہلا کی یے
سے فٹ بیت - ہر روچ ساہ داران رڈو گن ۶ ہم کھٹھے یے تھا دور
دینت - دومی کاہ بوچ ہم ہے کھڑے تھا دور دینت و ہرے کہ کھڑ پُر بُوت -
آہی سرا آپ شانت - او سراے گون خاک ۶ چیر دینت - تا دو ماہ ۶
ہے کہ ۶ انجو بلنت - دو سے ماہ ۶ رند اے کھڑے کہ تیار بیت -
پدا ہے کدا کشت وئی ڈغارانی سرا شانت ہے ڈول وار وار ہے کھڑ
ہے وڑ پُر کنت - او دو ماہ تا سے ماہ انجو الان کنتی کہ تیار بیان بیت
او ہے کہ ۶ وئی ڈغارانی تھا کار مرد کنت - اگہ کشار کار ۶ اولاک بازار
۶ اے سورت ۶ اے و چار کھڑ بجننت تمان کے باز کہ جوڑ بیت -

اور گیشتر ڈغاران کہ دات بکنت۔

سبزئ کہ ۽ جوڑ کنگ ۽ ڈول = سبزئ کہ اے وڑ جوڑ بیت۔ ہر
 ڈغار ۽ سرا کہ وت روویں موٹنڈک در کپتہ۔ اش کشار ۽ دو ماہ سر کشار کہ
 ہے ڈغار ۽ لنگار بکنت۔ اور موٹنڈک لنگار ۽ گڈ خاک ۽ چیرا روت۔
 ڈغار ۽ مالہ بکنت۔ اور آپ ۽ بدنت۔ خاک ۽ چیرا ۽ موٹنڈک مٹرت۔ اور
 جوڑ بنت۔ پدا کہ دو ماہ رند ڈغار ۽ کشار کنگ ۽ وکت ۽ لنگار جنگ
 خاک اور موٹنڈک ۽ سر تگیں پن گوں یک دومی ۽ اور بنت۔ اے ڈول کہ
 پ کشار ۽ تیار بوت رندا آہی تھا قوم شانگ بیت۔ درائیں سبزئ کہ ہے
 کہ جوڑ کنگ بنت۔

جوڑ کر تگیں کہانی کار مرد کنگ

وشانگ ۽ وکت ۽ خیال داری

کڈرتی کہ۔ اور سبزئ کہ ۽ ڈغار ۽ تھا شانگ
 دیگرگ اکر خیال داری نہ لویت۔ مگ جوڑ کر تگیں یا سائسی کہ ۽ پ بنے ڈول
 ۽ سرا دیگرگ بیت ت کشار ۽ نشان دنت ہے واسا کشار ۽ نانت کارا بار والے
 لے وانگت۔ (۱) سائسی کہ ہے وڑ فضل ۽ سرا شانگ بیت کہ فضل ۽ چیرا کہے بور بکنت فلز
 ٹانڈو پانی سرا بکنت پر چکہ اگر پغ وٹانڈانی سرا کہے بور بکنت ت ایشان ۽

نُشک کُننت -

۲۔ سائنی کد باند انت کہ نیم روح ء رند فصل ء سرا شانگ بیت برچیک
 اش نیم روح ء پیسر فصل ء سرا شونب ء پرٹوی مانوک بنت - کدے درهنزگا
 ء رند کدے بر فصل ء پانی سرالچنت - ارفل ء زبان کنت - نیم روح
 ء رند فصل ء پین نُشک بنت - اگہ کہ شانگ بییت تہ پانی سرانہ پلخت -
 ۳۔ سائنی کدے شانگ ء رند - ہما دم فصل ء آپ دیگ المی انت - اگہ ہا
 سہت ء آپ دیگ مہ بیت فصل ء سچگ ء ختر است -
 ۴۔ سائنی کد ہما درکانی خشکا و گیس ڈغارانی تھا گیگک بہت ہودا کہ ہور
 باز بیت - ہما درکانی تھا کہ ہور باز نہ بیت - اے کد گیگک بییت - تہ فصل
 ء سوچیت -

۵۔ سائنی کد سپر فاسفیٹ ء درہفتہ پیشتر ڈغار ء تھا گیگک بہت -
 ادگون ڈغار ء خاک ء شری ء آوار کنگ بییت - اہ آئی رند زمین ء کشا
 لگ بییت

۶۔ سائنی کد ء یک کاس ء چٹ دیگ ء پیہ کد ء گون خاک ء یکجا بکن - لون
 چٹ بدیگے - گڈا کہ یک ڈول زمین ء سرا بییت -

۷۔ کھری ڈفار ۽ تہا سامنی کہ گیگمگ مہ بیت۔

۸۔ کشاری ڈفار شرہ ہر کڈا برابر بہیت۔ جہل و برز مہ بیت۔ تاکہ کہ تہا یہ
پہ براری بکھیت۔

۹۔ سامنی کہے ہر ذات ۽ جتا جتا ڈفار ۽ سرا شاگم بہیت۔ دو کہ یا
سے کہ ۽ یکبا آوار کنگ۔ ڈفار ۽ سرا شاگم شرہ انت۔ فل ۽ ننان
دنت۔

۱۰۔ رڈے کہ ۽ ڈفار ۽ تہا اش کشار کنگ ۽ یک ماہ پیشتر ڈفار ۽ تہا گیگمگ
بہیت۔ تاکہ ہسے کہ گوں ڈفار ۽ خاک ۽ پہ جمانی آوار بہیت۔ او گوں
خاک ۽ مل مل بہیت۔

۱۱۔ ہزری کہ ۽ ڈفار ۽ تہا۔ اش کشار کنگ ۽ دو ماہ پیش گیگمگ بہیت۔ او
شرہ آئی رند ڈفار ۽ شرہ آپ دیگ بہیت۔ تاکہ ہزری کہ بہ سڑیت۔ فون
ڈفار ۽ تہا کشار کنگ بہیت۔

بلوچستان پراج پنہادیں سوہ یے انت۔ اسے دگ ۽ تہا سارتیں او گرہیں
بند انتنت۔ کشار کاری ۽ ردا سارتیں او گرہیں جابانی کشار ۽ موسم جتانت
۽ وانشا کاری ۽ زانگ ۽ پہ اسے زوروی پگے انت کہ کشار کار

سارتیں اور گرمیں ہندان کشار و موسم و بزانت۔ پرچیکہ بے موسیٰ کشار فصل
 نہ دنت۔ زمیندار و نسمان بیت۔ پیشا پر کشار کار ہر دنگ و کشار و موسم
 و زانگ المی گپے انت۔ ما اے و ہدا بلوچستان و تھا گرمیں اور سارنیں اذانی تھا۔
 ہر ڈیسی دانانی کشار و موسم و ماہانی بیان و کنن۔ تاکے والوک بزانت۔ کہ
 ہر دنگ و تھا دانان کشار گنگ و وکت ہے انت۔ اور وتی ہر کشار و وکت
 و سرا بکنت۔ اور زبیری پیداوار و بزوریت۔

گندیم و فصل = میدانی دمگان تھا۔ غلہ بے راستیں کشار و وکت اش ۱۵ اکتوبر
 و شرد بیت۔ تن ۱۵ نومبر و ماہیت۔ اور کوہنگی دمگان نومبر و تیوگیں ماہ انت۔
 کوہستانی دمگان خشکاوہانی تھا اش نومبر و بگرے تن مزدوری و کشار بولت کنت۔
 سایے فصل = سا غلہ بے دیاسحت جانیں فصلے انت۔ غلہ بے ڈول و
 باز آپ نہ رویت۔ ایشی فصل و کک۔ آپ و بزورت بیت۔ نوزور اور کلری
 زمین و تھا ہم رویت۔ سایے کشار و موسم دو ماہ انت۔ اکتوبر و نومبر۔
 تالاجی و دسمبر ماہ و ہم سایے کشار بولت کنت۔

زیرہ بے فصل = زیرہ بے فصل اش غلہ بے فصل و دریات بہا دنت۔ ہے
 دانتا زیرہ بے کشار بلوچستان و ودان انت۔ زیرہ و کشار خشکادہ اور سیاہ۔

- آپین دوفاران تہا برت کنت - میدانی دنگان نہت و زیرہ برزیں کوہی این دنگان
 تہا باز جوان فصل دنت - زیرہ و کشار و موسم کوہنگل دنگان تہا اش فروری و
 شرد بیت - تن مارچ و ماہ و مانیت - او کم برزیں دنگان تہا اش دسمبر
 تن و فروری ماہ و مانیت - ہے دوسین ماہانی تہا کشارے بیت -
 (۴) سرے - بانویے فصل - سرے او جانویے کشار بلوچستان و کچی یے دنگ و
 اش مد و گیشتر بیت - اپر سرے او جانویے قوم و تیل درکیت - قوم و
 گاجیں کو آیا کر رکلی گشت - ساہ داران کدیم و ڈول و دینت - او ہے کاجیں
 کد و سورت و ہم کار مرد بیت - ایش کشار و موسم اش اگست و آخری ہنز
 و شرد بیت - تن تیوگیں ستمبر ماہ و مانیت -
 ۵ - تمباخ و فصل - بلوچستان و تہا کوہنگل او میدانی دنگان تمباخ و کشار بیت
 کوہنگل دنگان تہا گرماگ و موسم و تمباخ و کشار بیت - او میدانی دنگان تہا
 زمستان و موسم و کشار بیت نا کوہی الا کہاں تمباخ و کشار ماہ اپریل او
 مئی و تہا بیت - میدان کو چکانی ہما - ماہ فروری و تمباخ و کشت - پرچیک
 میدان دنگان ایش کشار زمستان و بیت -

(۶) کچھت ۽ فصل ۽ کچھت ۽ کشار میدانی دمرگانی تہا بیت۔ ایشی کشار کچی ۽ ضلع
 ۽ بیت۔ اسے میدانی علاقہ ۽ فصلے انت۔ ایشی کشار ۽ موسم۔ ۱۵ جون تا
 ۳۱ جولائی انت۔

(۷) برنج ۽ فصل ۽ برنج ۽ فصل بلوچستان ۽ من کران۔ کچی۔ ذرباری جھالادان
 بیت۔ برنج۔ ککیں دمرگانی تہا بیت۔ پدچیکہ برنج بے کج باز آپ لوٹت
 بلوچستان ۽ صوبہ ۽ ایکہ آپ نہ انت۔ ہا ہنداں کہ آپ باز انت ہمدوا
 برنج ۽ کشار بیت۔ برنج ۽ پنیری ۽ جنت۔ پنیری کہ شرمزن بوت۔
 گڈا آیا کشار ۽ ڈفار ۽ سرا جنت۔ برنج ۽ پنیری بے خازا قوم ۽ مع
 ماہ ۽ کشت۔ یک نیم ماہ ۽ رند کہ پنیری مزن بیت آہی تہا پنج شش
 تاک ۽ پورہ جوڑ بیت۔ گڈا آیا کشار جا ۽ جنت۔ برنج ۽ کشار۔ ۱۵ جون
 اش بگرے تن ۱۵ جولائی ۽ بیت۔

۱۔ کرپاس ۽ فصل۔ بلوچستان ۽ صوبہ ۽ کرپاس کران ۽ ضلع ۽ بیت کشاری
 پے مکہ۔ اسے وکت ۽ ضلع کچی ۽ کرپاس ۽ کشار ۽ رواج ۽ دیگ لوٹت۔
 تاکے دیگ ۽ مردم کرپاس ۽ کشار ۽ کنت۔ اوریات آمدنی بکنت کرپاس
 ۽ کشار ۽ موسم می ۽ ماہ انت۔ بلکن می ۽ ماہ بے شروہاں کشار گگ

بیت - تہ کرپاس ۽ فصل ۽ جوان روم کنت -

(۹) شکر کانڈیل فصل - بلوچستان ۽ صوبہ ۽ شکر کانڈیل ۽ کشار ہرنان ۽

یہ ہما دمکانی تھا کہ آپ باز انت، بوت کنت - مگہ اے وکت ۽

لک کشار بیت - مگہ کڈے فصل باز پیداوار دنت - ہے سوب ۽ کشار

کار - شکر کانڈیل ۽ کشار کاری یہ تھا - باز ونگوش دیگا انت - شکر

کانڈیل ۽ کشار دو وکت ۽ بیت - یک وکت ۽ اکتوبر ۽ ماہ انت

کشار ۽ وکت ۽ فروری مارچ انت -

(۱۰) مکئی یے فصل - مکئی ورون داستا ہم کار مرد پیت - او اولاکانی کیم ۽

داستا ہم باز کار مرد بیت - اے غلہ ۽ دیم ۽ زوت تیار بیت - فصل

ہم شہ غلہ ۽ گیشتر دنت - بے بلوچستان ۽ دنگ ۽ مردم ایشا غلہ ۽ ڈول

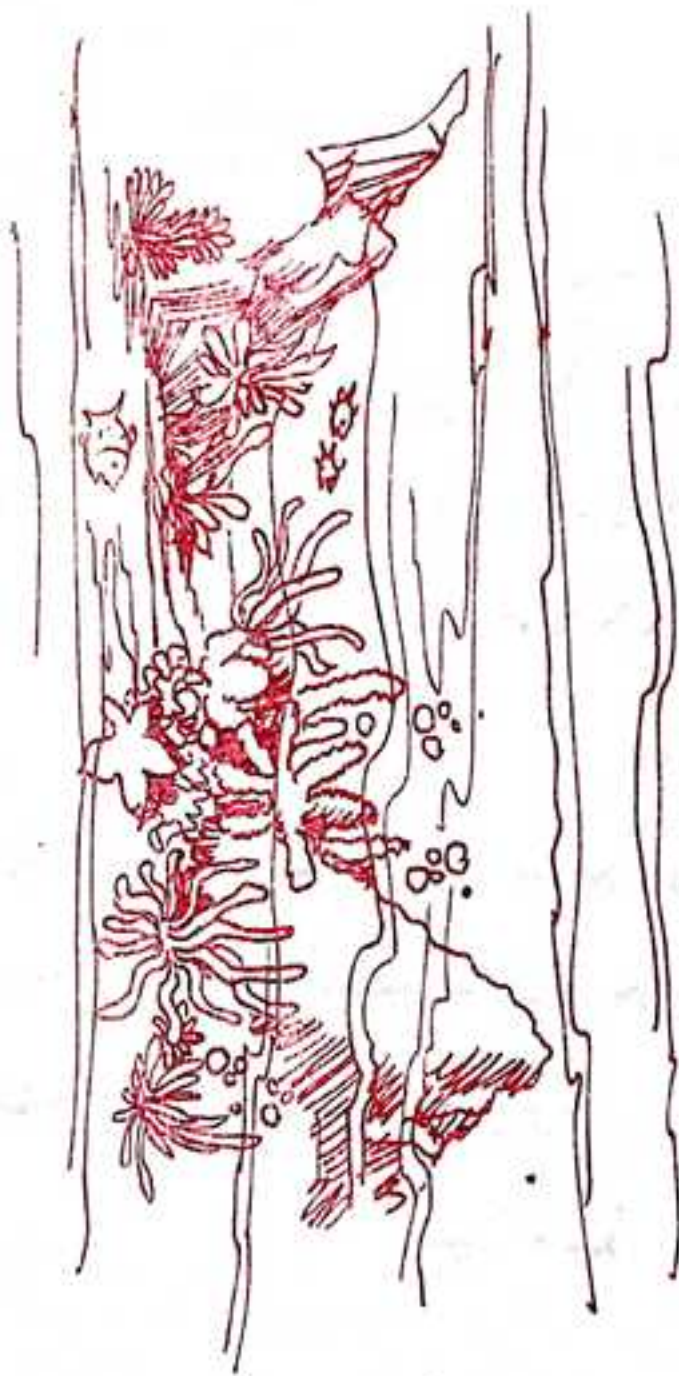
۽ ۽ ورون ۽ کار مرد نہ کنت - بلکن اکثر ۽ ساہ دارو اولاکانی کاہ یے داستا

ایشی کشار ۽ کنت - کوہستگی دمکان مکئی یے کشار مٹی جون ۽ ماٹانی تنہا بیت

او میدان کوچکان جولان اگست ۽ ماٹانی تنہا ایشا کشار کنت -

(۱۱) زرت ۽ صس - بلوچستان ۽ دنگ ۽ اش غلہ ۽ رند گڈا زرت ۽ کشار باز

بیت - زرت کل آن زیات کھی ۽ دنگ ۽ کشار گنگ بیت - او خشاک گن



دُغارانی تھا ہم کشار کنگ بیت۔ کچھی یے مخلوک۔ کُزرت ء غلد یے جاء وارت۔
 ارساہ داران ہم کاہ ء ڈول ء دیگ بیت۔ کُزرت ء ورون ء داتا کشار
 جولائی اگست ء ماہانی تھا بیت۔ ارساہ دارانی خوراک ء داستا ایٹی کشار۔
 مارچ اپریل ء بیت۔

۱۱۱) کنگ (ماش) ء فصل = کنگ و ماش ء کشار کچی اوکمران ء دنگان بیت۔
 کنگ ء کشار ء موسم جولائی اگست ء ماہ انت۔

۱۱۲) ماک ء فصل = ماک ء کشار کچی ء گیشتر بیت۔ مکران ء دنگ ء ہم بیت۔
 ماک ء کشار ء موسم ہم جولائی۔ اگست ء ماہ انت۔

۱۱۳) گنیز دال ء فصل = گنیز ء کشار ہم کچی و مکران ء دنگان بیت۔ گنیز ء کشار ء موسم
 اکتوبر و نومبر ء ماہ انت۔

۱۱۴) موٹھ ء فصل = موٹھ ء کشار کچی یے ضلع ء بیت۔ موٹھ ء کشار ء موسم
 ۱۵ جون اش بگرے تن ۳۱ جولائی ء بیت۔ کنگ۔ ماک۔ گنیز۔ موٹھ

اے دالانی ذات انت۔ اے گرہیں آب و ہوا یے تھا پیدا بنت۔ پیشا
 ایٹانی کشار کچی و مکران ء دنگ ء بیت۔

موسم و درگت و موسم و حساب و کشاران دوپہرے تہا پھر گشت
 کشارانی نام (۱) موسم ربیع (۲) موسم خریف۔

(۱) موسم ربیع کشاری حساب و اش اکتوبر و شرو بیت۔ سن مارچ و گشت
 اے دوران و کہ ہر فصل و کشار گنگ بیت۔ آیا فصل ربیع گشت
 موسم ربیع و فصل ایش انت۔ غد۔ زیرہ۔ سا۔ سرے۔

۲۔ موسم خریف۔ اپریل و اش شرو بیت۔ ستمبر و خلاص بیت۔ لے
 کہ ہر فصل و کشار گنگ بیت۔ آیا فصل خریف گشت۔ ش موسم ربیع
 و فلاں موسم خریف و فصل باز انت۔ موسم خریف و فصل ایش انت
 مکٹی۔ قباخ۔ بزنخ۔ شکر کاندیل۔ کرپاس۔ زرت۔ درستیں وڑے مال
 باجری۔ سہری مرتح۔ درائیں ذاتانی سوزی۔ پیاز۔ پائیز۔ ہر دنگ
 » میوہ۔

باغ وانی

بلوچستان و کوہنگی دنگ کہ اش زرچہ... ۵ ہزار فٹ و گشت
 انت۔ باغ جنگ و داستا۔ شیریں آب و ہوا لے دارنت۔

ادا بازیں وٹے میوگ پیدا بوت کنت۔ ہا ہند کہ اودا آب و ہوا سرد انت
 او زمستان و سردی باہکبیت۔ او گرماگ و موسم باز گرم نہ بیت۔ اے میوہ
 باز جوانی و پیدا بینت۔ سوف۔ تازیاتی۔ رہی۔ شفا لو۔ آلوچہ۔ زرد آلو۔
 بادام۔ پستہ۔ جوز۔ میدان دگ ہودا گرماگ زوراک بیت۔ او زمستان
 و سارقی کم بیت۔ اودا اے میوہ داریں درپک جنگ بوت کنت۔ خسریہ
 مانا۔ زیتون۔ امب۔ بیر۔ او ہے گرمیں درمکان دگ گرم علاقہانی میوہ پیدا
 بوت کنت۔ میوہ داریں کشار و اش زمین دار و باز فائیدہ بیت۔ اگر
 گندیم یا دگ جنسانی کشار و اش زمین دار و یک ایکڑ سرابد روپی سیت
 تہ میوہ داریں کشار و یک ایکڑ و سرا ہما زمیندار پانزدہ ہیکس فائید کرت
 کنت۔ بزاں پانزدہ سرزیات آمدن دنت۔

ہے سوب انت کہ بلوچان و خلوک گیشتر باغ جنگ و سرا دگوش دیگان انت۔
 او ہر سال باغ جنگ و پکج و کاس ودان انت۔

باغ جنگ و داتا درمکانی آپ دگوات گدگ المی خبرے انت۔ پرچیک اے
 پارگ زوروی انت کہ کجام آپ و ہمایے تھا کجام میوہ داریں درپک بشری
 و ثمر دنت۔ چوش کہ بادام ہما کوچک کہ شہ زر و ۵۰۰ م فٹ و بگرے تن

۵۰۰ دت و بزرانت - جوان روم کنت - از شر بزم دنت - آپیشا گیشتر بزم
 ہندان بادام و پن و دکت و سردی جنت بہرچیکہ سردی باز بیت - او بادام شر
 نہ کنت - پیشا چرشین دنگ و کہ بادام نہ بیت - باید انت بادام و درچک جنگ
 مر بیت - فائیدہ بیے جا و کثرت کار و نشتان بیت - باغ جنگ و ساری باد
 انت - ہندے آب و ہوا و تپاس گنگ بہیت - کہ کبام میوہ داریں درچک و
 شرانت - گرمیں دنگ و میوہی درچک سارتیں کوچک و تنہا جنگ نہ بیت - او
 سارتیں دنگ و میوہی درچک گرمیں علائقہ یا جنگ بولت نہ کنت - ہے سوب
 انت کہ آب - ناریج - مالٹا - حرما - دمام گرمیں علاقہاں جنگ بنت - او سون
 نازپاتی ہستہ - پیرسی - سارتیں ہندان تنہا جنگ بنت - آب و ہوا بیے رو
 بلوچستان و دنگان تنہا رنگ رنگ و میوہ داریں درچک پیدا بنت - نکلات و
 دگ دنگان مقابلہ و باز بزرانت - زمستان و ہاز سات انت - پیشا نکلات
 و سون - نازپاتی - پنم - شفتالو - زرد آلو - انگور - پیرسی و درچک جنگ - بیہ
 خاران و ضلع پہ خرماگ و فصل و شرانت - ادا خرما بیے بیج جوان روم
 او بزم دنت - پنچو کمان و خرما باز جوان بیت - کچھی بیے دنگ - ہودا کہ
 آپ است - ادا - ارمب - خرما - امرت - مالٹا - نازنگی - بیر - موز

باز جمان امل کنت - پیداوار باز دنت - کشار کار - شرفنائیدہ بیت -

باغ دانی و دیجا برگ و خاترا - نہال جانوری انت - نہال جا ہما جا ہے انت کہ

باغانی داستا درچکانی نہال تیار گنگ بنت - نہال جا آنی تھا درچکانی چیرا درچکانی

مردوں آن جنت - درچکانی روہنگ چوڑ جنت - درکانیت - زمستان و سے

چوڑ جنگیں - کساہیں چوکان - اش مزنیں درچکانی چیرا گشت - نہال جا و تھا

جنت - ہے گونڈیں درچک دو سال و رندی ایک سال و رند - کہ جوان مسزن

بوتت - ہمیشاں گوں ہما ذات و مزنیں درچکانی پن لٹ پیوڑ کنت - سوت و گوں

سوت و - ناز پاتی و گوں ناز پاتی و بیوند کنت - پیوند کہ دتارا گت - دومی سال و

ہے نہال و زکیں باغ و تھا جنت - ملک و تھا اے وکت و سرکاری نہال جا ہم

امتت - او شری او بڑی زمیندار پہ و تاوت ہم نہال جا جوڑ کنت کھن بلتجان

و تھا گیشتر سرکاری نہال جا انت - کہ درچک و جنگ و وکت و زمینداران نہال

و بہادیت -

پیوند چہ پیوم بیت = درچک و پن و کک کہ گوں - شک و درچک و پنک

بیت - ہے کک و اش شک و جا کنت - آہی تھا چم و بیت - کہ شکل و

اے وڑانت (۲) ہے جم ء کہ ٹنگ ء چیرا رانت - ہمیشا گوں ٹنگ ء اور
 کسائیں درچک یا نہال ء رسل ء چاخ دینت - او ہے رسل ء دو کرکاں بُرز
 کنت - ہمانی نیام ء ہے (۲) وڑیں جم ء ایر کنت - پدا ستر ء بندیک ء ایش
 اے گنڈ ء آگنڈ ء پیڑنت او بدنت - ہے جم و تارا گیت او پیوندی این جاؤ پور
 جنت درکیت -

باغ جنگ ء وکت ء درچکانی نیامی جاگ

درچک جنگ ء وکت ء اے خیال داری المی انت کہ
 درچک یک دومی ء اش چکر در جنگ بنت - پرچیک درچک آگہ یک دومی ء گونزیک
 جنگ بنت تا آشری ء روم کرت نہ کنت - مزن نہ بنت - او برم شری ء
 نہ دینت - نادراہی زوت اش گیت - درچکانی جیرگ ء - کاه و بوچانی
 درنگ ء پہ لنگار جنگ نہ بیت - درمان ہم درچکانی سراشانگ نہ بیت -
 پرچیک دو درچک ء نیام ء جاتنگ انت - درچکانی نزدیک جنگ ء اے دل
 انت - پیشا، میوہ داریں درچک جنگ ء وکت ء درچکانی نیا بمعنی حد پرلح بیت
 تاکہ ٹنگ بُری - درمان شانی - دُغار ء کاه و بوچانی درنگ آسانی ء بوت بکت
 پیشا لڑکیں اسول ء مُرد ء میوہ داریں درچکانی نیا بمعنی حد پہ لے حساب ء

بیت -

سوف = ۲۵ تا ۳۰ یک درجہ دور جگ بیت -

پھیری = ۲۵ تا ۳۰ فٹ

زرد آلہ = ۲۵ تا ۳۰ فٹ

بادام = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

ہانگ = ۱۸ تا ۲۰ فٹ

پلم = ۱۸ تا ۲۰ فٹ

بھی = ۱۸ تا ۲۰ فٹ

ناز پاتی = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

ہنار = ۱۸ تا ۲۰ فٹ

انجیر = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

انگور = ۸ تا ۱۰ فٹ

جوز = ۳۰ تا ۳۵ فٹ

پستہ = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

امب = ۳۵ تا ۴۰ فٹ

جام ازیتون = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

مارنج ترنج = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

لمببو = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

کنر = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

خرا = ۲۰ تا ۲۵ فٹ

قوت - ثبات = ۲۵ تا ۳۰ فٹ

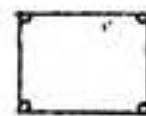
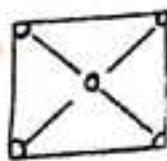
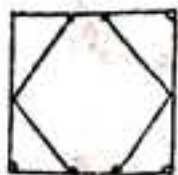
باغ جوڑکنک وڑ

باغ و زیبائی اور درچکانی خیال داری اور باغ اپنوجنگ

بیت کہ درچکانی نیاجیان تال جا باز اگ بیت - باغ و جنگ و سے وڑ

انت - کہ غلوک ہے سہیں وڑ و باغ جفنت -

۱۱ چار کجھ وڑ (۷) پنج کجھ وڑ (۳) شش کجھ وڑ



درچک جنگ و موسم - کومہنگی و دنگان درچک و نہال و سمبر و اش بگرے

تال ۱۵ مارچ و جنگ بوت کنت - میدان کوچکان - میوہ داریں درچک و



جنگ و موسم خوری و ماہ انت - پیشا اے المی گئے انت کہ ہے موسمان درچک
 جنگ بنت - پرچک اگر موسم و سرا درچک جنگ نہ بُت نہ درچک و تارا نہ
 گیت - ہنر نہ بیت - زمینداریے خوری پرک بیت - موسم بڑ تھا درچک
 جنگ باز زوری انت - باید انت اے گئے خیالداری ہر دکت گلگ بیت

درچکانی شنک بڑی
 شنک بڑی یے و دقتب انت - یکے کہ شاخ
 تراشد و درچک و بالاد زیبا بیت - دومی کہ بے کارین شنک بڑگ بنت - او
 براہین شنک سوگ بنت - او حمان بزم دینت - شنک بڑی یے فائدہ ایش
 انت -

۱۱ درچکانی اتر نیات بیت - او آنان دیر و میوہ دینت - او میوہ دیگ و برور
 آسانی تہا تاں باز سالان مانیت -

۱۲ شنک بڑی و ایش میوہ دش تمام بیت - دش رنگ بیت اور دانگ یے مزق
 بنت -

۱۳ درچک باز میوہ دینت - (م) سلا میس میوہ درچک و سرا پیدا بینت -
 کم و پڑیے و ہوپ میوہاں نہ گیت - (۵) - شنک بڑی و ایش درچک

نمادار بیت - بخت نہ بینت - درمان شامگ در چک و سرا آسانی و بخت کنت
 و شک بڑی یہ سوب و - روح و برانسر اد گوات و کش در چکانی تھا شت کنت
 و در چک و تاکت گیشتر بیت - (۷) باغ نمادار او زیبا مالوم بینت (۸) باغ
 سال یہ کم او سال یہ گیشتر میوہ دیگر و حساب برابر بیت -

شک بڑی و موسم = شک بڑی مخلوک زمستان و کنت - پرچک آدرک

و ایر آحت و موسم کیت - در چکانی پن حشک بنت اور سچیت - بلوچستان
 و ساریں درگان زمبر - دسمبر و ماہاں شک بڑی کنت - انگور و تاک بڑی
 و مارچ و ماہ و کنت -

باغانی تہا فصل و کثار بلوچستان و ملک و باغ و کہ جننت - تاکت

و کہ باغ و در چک کسان انت - در چکانی نیام و ہورکیں جاگہاں مخلوک فصل کثار
 کنت او اش باغ و زمین و آمدن زوریت - اسے و باغ و در چکانی رودم
 فائیدگ دنت - باغ واجہ و آمدن دنت - پیشا سرپندی زمیندار - تن پنخ
 سال و کہ باغ مزن بیت او برم بدنت - آباغ و در چکانی نیام و خال این دکار

ء استپت - پالیز - آلو - او دگ وڑوڑیں سوزی کشار کنت - او چے فلان
آمدن زورنت -

سار تیں مکالی میوہ واریں رچک

(۱) سوٹ بار مزہ داریں میوہ یے انت

سوٹ ۶ درچک ہا درگان جوان روم کنت - کہ آہی بڑزی اش زر ۶ پنج ہزار ۶
بگرے تن ہفت نیم ہزار فٹ ۶ ہج ۶ بہیت - اے گنگ بوتہ کہ ہندے رومہر چکدہ
بڑزی اش زر ۶ بہیت - ہے کدر ہا دگ ۶ سوٹ رنگدار او تمام دار بہیت - دان
یے مزن بہیت -

(۲) نازپاتی = نازپاتی باز مشری میوہ یے انت - مگہ ایشی درچک ۶ کشار باز
کم بہیت - آہی سوٹ ایش انت - نازپاتی نازکیں میوہ یے انت - زوت پشت
بلوچستان ۶ تہا رو آہی وسیلہ بار کم ز ہندو جا باز دور و دراج انت - اے
میوہ جاہی بازار ۶ زوت آورت بہت - بے دور بستین اندان ہکھاٹنگ یے
مشکل بہت او - راہ ۶ زیان بہت - دومی ہندا کہ سربوت - سرتک ۶ سوٹ
شر بہا نیارہیت - نازپاتی ہا دگ کہ اش زر ۶ یک ہزار فٹ ۶ بگرے تن
ہفت ہزار فٹ ہزار انت - پیدا بوت کنت - نازپاتی یے درچک گریں موسم ۶

ہم سگت کنت - خشک و ساریں موسم ء ہما ہم گزارہ کُرت کنت - سون ء
 ڈول ء ایشی ہم باز ذات استنت - یک ذات ء جون ء ماہ - یک ء ستر
 ء ماہ یک اکتوبر ء ماہ ء پشتیت - تیار بیت -

زرد آلو - زرد آلو یے درچک باز آپ لوئیت - ہے سوب آہی رنگ
 باز دور زمین ء تہا نہ رونت - زرد آلو ء داستا - درامیں زمستان ء زوررت ہا
 ہما دنگ کہ ساریں موسم ء دراج انت - ہمودا زرد آلو یے درچک شرر دم
 کنت - زرد آلو یے درچک ہما دنگ کہ بُرزی اش زر ء سے ہزار فٹ ء بگرے
 تن شش ہزار فٹ ء انت جوان روم کنت - زرد آلو انچشیں ذات ہم است
 کہ دوازدہ صد فٹ یے بُرزی ء ہم روم کنت - مگہ ۱۰۰ سے ذات ء درچک ء
 میوہ مزہ دار ادوش تام نہ بیت -

بادام - بادام انچشیں میوہ داریں درچک ء انت کہ باز بُرزیں جا - کہ
 ادا سارتی باز بیت کشار کنگ نہ بیت - بادام ء درچک ء کشار ء داستا
 ہما دنگ جوان انت کہ آمان بُرزی دو ہزار پنچصد فٹ ء بگرے تن چار دہنچ
 صد فٹ بیت - پرچیک بہار ء موسم ء اش دریتیں درچکان سر بادام پل کنت
 ساریں مکان تن اپریل ء ماہ ء ساریں گوات ء کشار ء ختر استنت - اوسایتیں

ہذاں ہر دکت بادام ء پل ء بیخ جنت پلہ چیت۔

شفتالو۔ شفتالو سارتیں دنگ ء میوہ یے انت۔ گرمیں کوچگان تہا پے خاترا
شفتالو برنہ دنت۔ کہ ادا سارتی یے موسم گونڈ انت۔ درابیں سارتیں موسم
ء آہی رخ و ریشہ شمری ء روم کنت۔ اوگوں گراماگ ء آیکا۔ چٹ نکات
او میوہ یے پشتیت۔

چینی۔ چیری بازوش تام۔ دش رنگ۔ دش بوئیں میوہ یے انت۔ اے ہا ہڈا
پیدا بیت کہ اش زر ء ۵ ہزار فٹ ء بگرے تن بہت و ہشت ہزار فٹ ء
برزانت۔ پیشا چیری گرمیں اور میدان کوچگان پیدا نہ بیت۔

انگور۔ انگور باز وڑیں زمینانی تہا۔ روم کرت کنت۔ انگور میانہ سارتیں آب

دہوا ء تہا پیدا بوت کنت۔ کہ نہ باز سارت بیت۔ نہ باز گرم بیت۔ ہما
کوچک کہ اے وڑیں موسم دارنت۔ انگور ء درچک روم کنت۔ انگور ء درچک

ہما درائیں دنگ کہ اش سے ہزار فٹ ء بگرے تہا شش ہزار فٹ ء برز

انت۔ درچک ء کتار بوت کنت۔ بلکن سرد و خشکیں آب دہوا ء تہا شتر

شردنت۔ سرد ترین آب دہوا داریں درمکان تہا گراماگ ء ہور باز بیت۔ انگور

ء برم ء سارنیت۔ پیشا سرد خشکیں آب دہوا ء تہا شتر فصل دنت۔

گرمیوں و مکانی میوہ داریں درچک۔ خرما بلوچستان و گرمیوں علاقہ تان

عائیں میوہ یے انت۔ بلوچستان و تہا خرما و گیشتر پیداوار بیت۔ بلوچستان و
 دنگ۔ مکران۔ زرہاری جبالادان۔ خاران و واشک اور ٹکیل و دنگ پر دق
 خرماگ و پیداوار و باز نام دار انت۔ خرما گرم و خشکیں آب و ہوا و تہا
 شرمردوم کنت۔ دسایت انت۔ کہ خرمایے درچک و سر آس و تہا بیت
 ۔ بن یے آپ و تہا بیت۔ باز دکت کہ مکران و
 دنگ و گرمیوں و موسم و ہور باز بیت۔ تہا خرمایے فصل و بیران کنت۔
 فصل و ساڑھینت مگ ہر وقت چوش نہ بیت۔ خرمایے درچک و برج گشت
 ہم دروکیں پمانی روٹگان۔ اش کسائیں برج روٹ۔ ہے روکیں پمان گونگ
 گشت۔ ہے گونگان در کنت۔ دوی ہندان جنت۔ گونگان جگ و دو موسم
 انت۔ موسم بہار گاہ۔ فروری و مارچ یے مادہ ایشاں در کنت۔ نوکیں و غارانی
 کرک و تہا جنت۔ یا سہیل یے موسم و۔ ستمبر۔ اکتوبر و ماہاں ہے گونگان و
 درچکانی پیا کنڈانی تہا جنت۔ خرماگ و باز ذات انت۔ چیزے و نام ایش
 انت۔ موزاق۔ آب وندان۔ سوزو۔ ربڑ۔ ڈڈاری۔ کہربا۔ عینی۔ جان سور۔

بیگم جنگی - کوزہ خباد - اش خسرا ء ابید - گرمیں موسم ء میوہ - موز - آمروت -
 زیتون - ماٹا - نارنگی - بلوچستان ء کچھی اور مکران ء دنگانی تبا بیت - مگہ اینکے
 باز نہ بیت - کہ آہی پیدا دار ء در ا دیم دینت - اگر اے میوگانی در چکانی
 رواج دیگ بییت - تہ گڑا ہے او بیت کُرت بیت - کہ ایشانی پیداوار ہم حواگ
 ء دُول ء اپنوی گیشتر بییت کہ درے واپاری ہندان دیم دات بییت - مگہ تنے دت
 ء چشین جبرے کنگ نہ بوتہ - پاپیز ء کشار - پاپیز اے میوگانی کشار ء گشت -
 روش یا کٹو - کوچ - باد رنگ - تر - روش ء پیدا دو ذات انت - گرم و سردہ - پاپیز
 ء کشار - مستونگ - نوشکی - دکی - مہر گڑو - اے دنگانی تبا باز زیات بیت -
 ناران ء کوچ باز نامدار انت - کٹویے کشار - سیا آپیں زمین - یا شکا و گیں
 بندانی تبا بیت - پاپیز ء کشار - اش دان ء فصل ء بہا زیات دنت -
 اگر زمیندار پاپیزانی کشار ء سرا دنگوش بدنت - تہ آیان آمدنی گیشتر بوت کنت -
 روش ء قوم ء اپریل ء ماہ ء کشار کنت - روش ء زمین اگر ریک پار بییت
 تہ روش ء کشار شرائل کنت - ہے خاترا روش شکا دگ ء بندانی تبا جوان روم
 کنت - پرچیکہ بند ء تہا مٹ بیت - مٹ ، ریک ء پیا نرم انت - کشار
 ء تبا شر روئنگ جنت - کوچ = کوچ ء کشار میدانی و کوشگی دنگان بیت -

خاران ۽ دمگ ۽ کوچ بازدش بیت۔ کوچ ۽ کشار اپریل دمی ۽ ماہانی تھا
 بیت۔ میدانی گرمیں دمگان تھا۔ کوچ ۽ دو فصل بنت۔ اولی فصل ۽ کشار
 زوری او مارچ ۽ ماہان بیت۔ دومی فصل ۽ کشار جون جولائی ۽ ماہان بیت۔
 مٹ این یاریکی این ڈغار ۽ تھا کوچ ۽ اول شروروم کنت۔

سوزی = سوزی ۽ تھا۔ انسانی جان سلامتی ۽ درائیں دشمن (جیاتیں) استنت
 اش جیاتینان ابید۔ درزیانی تھا وار او اندگہ مادی تاکت دیوکیں بھرباز استنت
 اے تاکت دیوکیں شیرہ انسانی جان سلامتی ۽ پہ باز المی انت۔ سوزی زوت
 ہزم بیت۔ او انسان ۽ مہم کنگ ۽ تاکت ۽ برجا داریت سوزی ۽ کشار
 بازیت مندانت۔ او اش سوزی ۽ پیداوار ۽ آمدن ہم باز بیت
 او اش یک ڈغار ۽ سوزی ۽ یک وکت ۽ باز فصل زورگ بیت۔
 سوزی ۽ کشار ۽ پیداوار زب باز دنت۔ سوزی ۽ بازیں زومی این ذات
 ایش انت۔

انویا پٹاٹ

بلوچستان ۽ دمگان تھا آلو ۽ کشار باز زیات بیت

او انسانی وردن ۽ مزین بھرے انت۔ آلو ۽ تھا شاشہ پردمین۔ ہر داتی

شیره باز انت - ایکڑ حساب ۶ آلو باز آمدن دنت - پمیشا زمیندار ایشی باز کشار
 ۶ کنتت - کوہنگی دمکان ۶ آلو ۶ کشار ستمبر - اکتوبر ۶ ماہانی تہا بیت - آلو دو وڑ
 ۶ بلوچستان ۶ پیدا بیت - اسپیت و سہر - مخلوک گیشتر اپتیس آلو ۶ پسند کنتت
 پیماز - سوزی ۶ تہا دومی مزین کشار - پیماز ۶ بلوچستان ۶ تہا بیت
 بلوچستان ۶ درائیں دمگانی تہا پیماز ۶ کشار بیت - میدانی کوچگانی تہا پیماز ۶ کشار
 ۱۵ اکتوبر ۶ بگرتن ۱۵ نومبر ۶ بیت - او کوہنگی دمکان مارچ ۶ اش بگرے
 تن می ۶ ماہ ۶ کشار بیت - میدانی کوچگانی تہا پیماز ۶ پنیری ۶ ڈغار ۶
 تہا جنت - مگہ کوہی دمکان پیماز ۶ پنیری نہ کنتت - بلکن آہی توم ۶ ڈغار ۶
 تہا چٹ دینت - او کوہنگی کوچگانی پیماز ۶ فصل ستمبر او اکتوبر ۶ ماہ ۶ تیار بیت
 میدانی دمکان پیماز ۶ فصل جون ۶ تیار بیت - پیماز ۶ دو ذات انت - اسپیت
 سہر -

مبش - مٹھ ۶ کشار بلوچستان ۶ کوہی او میدانی ڈگاراں بیت - کوہی ہندانی مٹھ
 ۶ کشار دسمبر تن فروری ۶ ماہ ۶ بیت - میدانی ہندان اکتوبر و نومبر ۶ تن
 پانزدہ تاریخ ۶ مٹھ ۶ کشار ۶ موسم انت -

مٹھ = مٹھ ۶ کشار بلوچستان ۶ باز بیت - اش آلو و پیماز ۶ گڈ - سیسی

نمبر کشار ٹماٹر بیگ انت۔ بلوچستان ۽ میدانی کوچگان ٹماٹرے پنیری تیار کنگ
 بیت۔ پنیری ۽ دستا ٹماٹر ۽ کشار فروری ۽ ماہ ۽ بیت۔ او میدانی درمگان
 ۽ گراگ ۽ موسم ۽ فصل ۽ پنیری ۽ کشار ۱۵ اکتوبر ۽ بگرے تن ۱۵ نومبر ۽ بیت
 او ماہ فروری ۽ پنیری ۽ کشار شہر ۽ بیت۔ فروری ۽ ماہ توگا پنیری ۽ کشار بیت
 او ٹماٹر ۽ کشار اپریل ۽ تیار بیت۔ تن جون ۽ ماہ ۽ فصل۔ فصل۔ مال
 دیان کنت۔ زمستان ۽ فصل ۽ کشار ۽ پنیری ۽ کشار ۱۵ اگست ۽ بگرے
 تن ۱۵ اکتوبر ۽ بیت۔ او اے فصل دسمبر ۽ بگرے تن مئی ۽ ماہ نومبر
 دیان کنت۔

شلغم = سوزی ۽ تہا شلغم ہم باز پکند کنگ بیت۔ ہر موسم ۽ ریت۔ کو
 درمگان اپریل ۽ ماہ ۽ شلغم ۽ کشار بیت۔ او پدا رومی فصل ۽ دستا شلغم
 ۽ نوم ۽ کشار جولائی او اگست ۽ ماہان تہا بیت۔ میدانی کوچگان شلغم ۽ کشار
 جولائی ۽ آخر ۽ بگرے تن نومبر ۽ آخر ۽ بیت۔

گوزرک = بلوچستان ۽ تہا گوزرک ۽ کشار ہم باد بیت۔ گوزرک ۽ اہل اہل
 جوڑ کنت۔ کوشنگی درمگان گوزرک کشار مارچ ۽ ماہ ۽ بیت۔ میدانی کوچگان
 گوزرک ۽ کشار ۱۵ اکتوبر ۽ بگرے تن ۳۰ نومبر ۽ بیت۔

تَرْب = تَرْبِ اَرْدو ءِ مولى گوشننت - بلوچستان ءِ ہر دمگا تَرْبِ ءِ کشار
 بیت - مخلوک روج و شب ءِ مان ءِ گون تَرْبِ ءِ ورت - کوی دمگان مولى
 تَرْبِ ءِ کشار مارج ءِ بگرے تن اگست ءِ بیت - او میدان کوچگان تَرْبِ ءِ
 کشار ۱۵ جون ءِ بگرے تن جزوی ءِ ماہ ءِ تَرْبِ بہاؤ ریت - گرماگ ءِ کوہنگی
 دمگان تَرْبِ ءِ فصل بازار ءِ کیت - ارزستان ءِ میدان کوچگان تَرْبِ ءِ فصل
 نیار بیت - بازار ءِ پچ بہاؤ کیت -

مہرین پلپل = سہری پلپل ءِ اردو ءِ لال مزج گشتت - بلوچستان ءِ ہر دمگا
 ءِ مزج بیت - گمہ گہشتر مزج ءِ پیداوار ضلع کچی - ضلع لورالائی ءِ بیت - مزج
 ءِ پییری ءِ ہم میدان کوچگان تھا تہا کشتت - دنیا پ کشار کوہنگی دمگان دیم
 ریت - پییری ءِ توم ءِ جزوی و فروری ءِ مان تھا کشتت - اپریل او مئی ءِ
 ہاں ہے پییری ءِ پ کشار کنگ ءِ خاترا کوہنگی دمگان دیم ریت - میدان
 دمگان مزج ءِ کشار مارج اپریل ءِ مان بیت - مزج ءِ کشار ءِ حشک کشتت
 ریت - مزج ءِ پیداوار باز مزج نرغ ءِ بہا بیت - ایشی لوٹ ملک ءِ باز
 نت - ہرچیکہ ہر کس دق و در ءِ تھا مزج - گہمیت تاکہ درد مزج دار بیت -
 ہاں بے سوزیان دگہ بازی سوزی استنت - کہ بلوچستان ءِ تھا ودی بیت -

آیانی ہم کشار و موسم کو ہنگی و میدانی دمگان ہے ہم انت اپنچو کہ پہاڑو کہ
 ٹاٹر - سہری پپل یگ انت - وڑ وڑیں سوزی آئی نام الیش انت - وانگو
 پنڈی - کرپلا - ٹینڈا - پارک - کاہو - بازکینک - لوبیا - پل گرہی - علوہ کدو - کدو
 ترسی - اروی - سنٹ - ایک داز - توئم - میتی - گیشنج - پیشی زمانہ و ہرپنچ
 و مردم ایو کا گوشت و در و تہا و ارتنت - سوزی و رگ و میل وار نہ انت
 مگہ دنیا و دیم روی و گون موجودگیں دور و بلوچستان و مغوک سوزی و ران
 تہا سیلاک بوگنت - سوزی باز و رنت - ہے خاترا مروج و بانڈا - بلوچستان و
 ہر دمگان سوزی و کشار باز زیات بیت - او زمینداران اش سوزی
 و فصل و باز پیداوار بیت - ہے سوب سوزی و کشار بلوچستان و دمگان و ران
 انت -

کشاری اسباب = بلوچستان و کشار کاری و کب اش ازل و بیگا انت -
 بلوچستان و دمگان زمیندارتنے وکت و کہنیں زمانہ و کشاری اسبابان کاہنگ
 انت - دنیا باز دیکھا شہ - اپنچو کہ زندہ ہر پہاڑ و دیم روی کرتہ - نوکین زمانہ
 و کشاری اسباب ہم درنگا زاکرتگنت - کہ اتح آیانی مکک و جوان تردگتہ
 کار بورت کنت جاہے جاہے - کشار کار گون میشنی اسبابان کار کنگ و انت

کشارکاری و مشینی ازباب بازکار کنندت - دم نہ برنت - مٹی و گدہ و ہاڑیں کشارکار
کرشہ کہنیں ازبابان کار گرتت - آہی ہاڑیں خوب انت -

۱۱ - ملکی جوڑ کرتگیں لنگار بک بنت - آیان نزدیں گوک و کارگیر آسانی و پ
چکت کنندت - کسان و پکیں گوک و ہا ہم شہ سبر دمن بلا دین گوک
و کم تربیت -

۲ - ملکی کشارکاری ازباب - کلگ و دستیانی نہا جوڑ بنت او آیان ہا کم بیت
اگر خراب بہنت - شرکگ اش آسان انت -

۳ - متریں سبب ایش انت کہ انگت مشینی ازباب تنکا دستیں کلگ و دستیانی
سر نہ بوتگ انت - مئے زمیندار و کشارکار چارک انت بے آمان دست
کنگ چش ارزان نہ انت -

دیبا برتگیں مشینی ازباب و فائدہ باز انت - ہے کشاری نوکیں ازباب
کار باز کنندت - پہ آسانی کار کنندت - او کلک و پے و ہا کار و ہاس
کنت - کشاری پیداوار و دینت - ملکی جوڑ کرتگیں لنگا - ڈنار و باز
جہلانگی و نہ بریت، زمین و چیر ٹٹ مانیت - پیشا کشار و دوم جوان نہ
بیت - پیداوار ایکڑ و سرام تربیت - آہی دیبا اگر ٹیکڑ و گون

ڈھارو لنگار گنگا بہتہ - چکے آکھا وکنت و ہاں ڈھاروان لنگار کنت
 پہ آسان لنگار کنت - ڈھارو ہاں جہلاک جھیتا - خاک ڈھارو لنگار کنت
 کنت - ٹیکٹر لنگار سے فٹ جہل و ڈھار سے ٹھاروٹ - زہن و عسرتا
 و زم کنت - بے سوس و کشار جہان روم کنت - او پیلوار ہاں لنگار کنت -
 پیشا موجودگیں دور و کشار کاری و رہا برگ و خاٹرا - مٹیلن کشاری اذ بابان
 کار مرد کنگ او کار ہنگ ہاں الی چکے انت - تا کے ملک و کشاری پیداوار
 گیشتر بیت - ملک و مردم سٹ لاپ و گزان آجود آسودگ بیت -
 کشار کاری و کب دنیا و تہا ہاں شرن منڈیں کبے -

